

VODIČ
KROZ ZAKON

VODIČ

PROFESIONALNOJ
KROZ ZAKON
O PROFESIONALNOJ

REHABILITACIJI,
OSPOSOBLJAVANJU I

ZAPOŠLJAVANJU

OSOBA SA **INVALIDITETOM**

U FEDERACIJI BiH

OSOBA
SA INVALIDITETOM
U FEDERACIJI BiH

VODIČ
KROZ ZAKON
O PROFESIONALNOJ
REHABILITACIJI,
OSPOSOBLJAVANJU I
ZAPOŠLJAVANJU
OSOBA SA **INVALIDITETOM**
U FEDERACIJI BiH

VODIČ KROZ ZAKON O PROFESIONALNOJ REHABILITACIJI, OSPOSOBLJAVANJU I ZAPOŠLJAVANJU OSOBA SA INVALIDITETOM U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Izdavač: Centar za razvoj i podršku – CRP Tuzla i
Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa
invaliditetom Federacije BiH

Kontakt: www.fprzoi.ba; tel. +387 33 717 741; fax. +387 33 717 821;
e-mail: fondzarehabilitaciju@bih.net.ba

Dizajn: UNDO design

Kontakt: www.undo.ba, tel. +387 61 730 582

Štampa: Grafing Tuzla,

Kontakt: www.grafing.com.ba, tel. +387 61 168 625

Mjesto i godina izdavanja: Tuzla, Juni 2011. godine

Priprema vodiča i odabir teksta:

Suvad Zahirović, Lotos Tuzla

Almas Kulović, Savez slijepih Federacije BiH

Mirza Jašarević, Centar za razvoj i podršku – CRP

Fikret Zuko, Udruženje slijepih Kantona Sarajevo

Koalicija „MOGU, HOĆU, ZNAM“

Kontakt: +387 35 364 320 e-mail: crp@bih.net.ba www.crp.org.ba

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje
osoba sa invaliditetom Federacije Bosne i Hercegovine

Član 27. UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom

„Države potpisnice priznaju pravo osoba sa invaliditetom na rad na osnovu jednakosti sa drugima; ovo uključuje mogućnost da zarađuju za život obavljajući posao koji su slobodno odabrali ili prihvatili na tržištu rada i u radnom okruženju koji su otvoreni, inkluzivni i pristupačni za osobe sa invaliditetom“

Bosna i Hercegovina se potpisivanjem u julu i ratificiranjem u decembru 2009. god.obavezala uskladiti svoje zakonodavstvo sa ovom konvencijom !!!

Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine, objavljen u Službenim novinama Federacije BiH pod brojem: 09/10

1.

Osnovna pitanja koja uređuje Zakon

- profesionalna rehabilitacija, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom sa smanjenom radnom sposobnošću;
- osnivanje i djelatnost ustanova, privrednih društava i drugih pravnih lica koja se bave profesionalnom rehabilitacijom i zapošljavanjem osoba sa invaliditetom;
- osnivanje i rad Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

2. Profesionalna rehabilitacija i osposobljavanje

Profesionalna rehabilitacija, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom je od posebnog javnog interesa i spada u oblast socijalne zaštite.

Osoba sa invaliditetom ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju i osposobljavanje pod općim uvjetima, a u slučaju potrebe, zbog vrste i težine invaliditeta ili uspješnosti rehabilitacionog procesa u posebnim školama, ustanovama za profesionalnu rehabilitaciju i privrednim društvima za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, po prilagođenim ili posebnim programima

3. Zapošljavanje i rad osoba sa invaliditetom

Zapošljavanje pod općim uvjetima

Osobe sa invaliditetom zapošljavaju se i rade na tržištu rada pod **općim i posebnim uvjetima**.

Pod **općim uvjetima** zapošljavaju se osobe sa invaliditetom na otvorenom tržištu rada, u državnim organima, organima pravosuđa, organima lokalne uprave, javnim službama, ustanovama, fondovima, javnim preduzećima, privrednim društvima i drugim pravnim licima koja nisu osnovana za zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

Prilikom zapošljavanja osoba sa invaliditetom navedeni subjekti dužni su te osobe zapošljavati srazmjerno ukupnom broju zaposlenih u tom subjektu i to:

- do 31. decembra 2009. najmanje jednu osobu sa invaliditetom na svakih 39 zaposlenih,
- do 31. decembra 2010. najmanje jednu osobu sa invaliditetom na svaka 32 zaposlena,
- do 31. decembra 2011. najmanje jednu osobu sa invaliditetom na svaka 24 zaposlena,
- do 31. decembra 2012. najmanje jednu osobu sa invaliditetom na svakih 19 zaposlenih,
- do 31. decembra 2013. najmanje jednu osobu sa invaliditetom na svakih 16 zaposlenih.

Subjekti koji ne ispune obavezu zapošljavanja po kvotnom sistemu dužni su mjesečno pri isplati plaća obračunati i uplatiti u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom novčani iznos u visini 25% od prosječne plaće u Federaciji BiH za svaku osobu sa invaliditetom koju su bili dužni zaposliti.

Privredni i drugi pravni subjekti koji upošljavaju manje od 16 radnika nisu obavezni zapošljavati osobe sa invaliditetom, ali su dužni svakog mjeseca prilikom isplate plaća uplaćivati u Fond poseban novčani iznos u visini 0,5%, od iznosa isplaćene mjesečne bruto plaće svih zaposlenih.

Prednost pri zapošljavanju u okviru javnog sektora imaju osobe sa invaliditetom, ako pored općih ispunjavaju i posebne uvjete za radno mjesto.

Zapošljavanje pod posebnim uvjetima

Pod **posebnim uvjetima** zapošljavaju se osobe sa invaliditetom u ustanovama ili privrednim društvima koja su osnovana radi zapošljavanja osoba sa invaliditetom.

Pod zapošljavanjem pod posebnim uvjetima smatra se i zapošljavanje u organizacijama osoba sa invaliditetom (udruženja, savezi i dr.) i samozapošljavanje (pokretanje obrta, obavljanje samostalne djelatnosti i obavljanje poljoprivredne djelatnosti kao jedinog i glavnog zanimanja).

Pod posebnim uvjetima mogu se zapošljavati osobe sa invaliditetom sa najmanje 60 % invaliditeta, osobe sa najmanje 70% tjelesnog oštećenja, ukoliko to oštećenje ima za posljedicu smanjenje radne sposobnosti i osobe sa lakom i umjerenom mentalnom retardacijom.

Privredno društvo za zapošljavanje osoba sa invaliditetom

Privredno društvo za zapošljavanje osoba sa invaliditetom je privredno društvo u kojem je od ukupnog broja zaposlenih najmanje 40% osoba sa invaliditetom, s tim da mora imati uposlono najmanje tri osobe sa invaliditetom.

Zaštitna radionica

Status zaštitne radionice ostvaruje privredno društvo za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, ako u odnosu na ukupan broj zaposlenih zapošljava 40% osoba sa najmanje 70% i više invaliditeta, a najmanje šest osoba sa takvim invaliditetom i 20% osoba sa 100% invaliditeta a najmanje tri osobe sa takvim invaliditetom, koje u skladu sa Zakonom ostvaruju pravo na pomoć i njegu od drugog lica.

Radni centar

Radni centar je javna ustanova koja zapošljava osobe sa invaliditetom koja se ne mogu zaposliti ili održati zaposlenost pod općim uvjetima, privrednim društvima za zapošljavanje osoba sa invaliditetom ili u zaštitnim radionicama.

Osoba sa invaliditetom, koja se može zaposliti u Radni centar, smatra se lice koje ne postiže radni učinak veći od 50% primjeren njegovoj dobi, stručnoj spremi i uvjetima rada. Radni centar osniva se radi radno-terapijskih aktivnosti u okviru rehabilitacije i rehabilitacije osoba sa invaliditetom. Radni centar mora imati na radu najmanje 80% osoba sa invaliditetom u odnosu na broj zaposlenih. Osoba sa invaliditetom u radnom centru ima položaj korisnika usluga.

Samozapošljavanje i zapošljavanje u samostalnoj djelatnosti

Zapošljavanjem pod posebnim uvjetima osoba sa invaliditetom smatra se i samozapošljavanje i zapošljavanje i rad u samostalnoj djelatnosti vlastitim sredstvima ili sredstvima članova porodice osobe sa invaliditetom.

4.

Olakšice pri zapošljavanju osoba sa invaliditetom

Poslodavac koji zapošljava osobu sa invaliditetom ima pravo na:

1. poreske i carinske olakšice utvrđene poreskim i carinskim propisima;
2. stimulans predviđen ugovorom o zapošljavanju osoba sa invaliditetom zaključenim sa Fondom, službom za zapošljavanje, Fondom za penzijsko-invalidsko osiguranje, nadležnom službom socijalne zaštite, jedinicom lokalne uprave ili sa drugim poslodavcem.

Stimulansi mogu biti: jednokratna materijalna davanja, sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uvjeta rada, kreditna sredstva po povoljnijim uvjetima namjenjena kupovini strojeva, opreme, alata, pribora potrebnog za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, poslovnog prostora i sredstva naknade razlike zbog smanjenog radnog učinka ili za sufinansiranje dijela plaće asistenta (pomagača u radu) osoba sa invaliditetom u toku rada.

Privredna društva za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i zaštitne radionice, pored navedenih prava imaju pravo i na pogodnosti na osnovu statusa poslodavca.

Privredno društvo za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i zaštitna radionica, po osnovu statusa poslodavca oslobođeni su plaćanja:

1. poreza na specifične načine ostvarivanja prihoda kao što su lutrija, tombola ili druga vrsta nagradne igre i razne jednokratne dobrotvorne akcije neekonomske prirode,
2. poreza na svaki vid stavljanja privatne svojine u javnu svojinu u korist privrednog društva,
3. poreza u slučaju sticanja prava svojine na nepokretnosti bez obzira na osnov sticanja (kupovina, poklon, legat, testament i dr.),
4. poreza na dobit,
5. naknade za eksploataciju šuma,
6. članarine za turističke zajednice,
7. naknade za infrastrukturu (građevinsko zemljište, vodo-privreda, elektroprivreda, magistralni putevi i dr.),
8. doprinosa za vodoprivredu,
9. poreza za zaštitu od prirodnih i drugih nepogoda,
10. doprinosa za ekološku zaštitu,
11. komunalnih, administrativnih i drugih vrsta taksi,
12. naknada i taksi prilikom registracije preduzeća i samostalnih djelatnosti.

Privredno društvo, ustanova, organizacija osoba sa invaliditetom i zaštitna radionica plaćaju komunalne usluge, telefonske usluge i troškove električne energije, pod uslovima koji važe za domaćinstva. Navedena oslobođanja i beneficije bliže se uređuju zakonima i drugim propisima kojima se regulišu te oblasti.

Novčane nadoknade

Privredna društva za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, organizacije osoba sa invaliditetom koje zapošljavaju osobe sa invaliditetom i osobe sa invaliditetom koja obavljaju samostalnu djelatnost imaju pravo na novčanu nadoknadu od Fonda za zaposlene osobe sa invaliditetom na osnovu:

- plaćenog doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje;
- plaćenog doprinosa za zdravstveno osiguranje;
- plaćenog doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti;
- poreza na dohodak.

Zaštitna radionica ima pravo na navedene nadoknade za sve zaposlenike i pravo na subvenciju neto plaće zaposlenih osoba sa invaliditetom u visini 30% od prosječne neto plaće u Federaciji.

Državni organi, javne ustanove i preduzeća u većinskom vlasništvu države dužni su najmanje 35% od svojih potreba za proizvodima i uslugama zadovoljavati od privrednih društava za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, zaštitnih radionica i samostalnih djelatnosti u vlasništvu osoba sa invaliditetom.

5. Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom

Fond je javna ustanova koju je osnovao Parlament Federacije BiH i obavlja sljedeće poslove:

- provodi politiku razvoja i unapređivanja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba sa invaliditetom, osim obrazovnih ustanova čija je osnovna djelatnost sticanje osnovnog i srednjeg obrazovanja,
- finansira i sufinansira programe razvoja privrednih društava za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i zaštitnih radionica,
- vrši isplate novčanih nadoknada i stimulansa,
- finansira i sufinansira programe za održavanje zaposlenosti osoba sa invaliditetom,
- nadzire ostvarivanje prava na novčanu nadoknadu, stimulans i korištenje drugih sredstava Fonda,

Prihode Fonda čine:

- sredstva iz budžeta Federacije,
- sredstva posebnog doprinosa ,
- sredstva Federalnog zavoda za zapošljavanje u iznosu od 10% od sredstava planiranih finansijskim planom za aktivnu politiku zapošljavanja u tekućoj godini,
- sredstva kantonalnih službi za zapošljavanje u iznosu od 5% od sredstava planiranih finansijskim planom za aktivnu politiku zapošljavanja u tekućoj godini,
- neutrošena sredstva za posebne namjene,
- drugi prihodi ostvareni na osnovu zakona i drugih propisa i donacije domaćih i stranih pravnih i fizičkih lica.

Ako prikupljena sredstva Fonda nisu dovoljna za podmirenje svih obaveza nastalih u toku godine, nedostajuća sredstava osigurat će se iz budžeta Federacije.

Vodič kroz Zakon je pripremljen u sklopu Kampanje za usvajanje i primjenu zakonskog okvira za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom u Federaciji BiH koju implementira udruženje Centar za razvoj i podršku – CRP iz Tuzle, u saradnji sa udruženjem slijepih Kantona Sarajevo – USKS, a podržana je od strane Centara civilnih inicijativa kroz program „Partnerskog građanskog zastupanja CAPP II“. Ujedinjeni u Koaliciju od trinaest nevladinih organizacija, Kampanja se provodi pod sloganom „MOGU, HOĆU, ZNAM“.

Vodič je kreiran uz podršku i saglasnost Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom Federacije BiH i može se u potpunosti preuzeti na web stranicama udruženja www.crp.org.ba i Fonda www.fprzoi.ba

Koalicija „MOGU,HOĆU,ZNAM“

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje
osoba sa invaliditetom Federacije Bosne i Hercegovine

Podržano od:

Kampanja za usvajanje i primjenu zakonskog okvira za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine

Projekat implementira Centar za razvoj i podršku u saradnji sa Udruženjem slijepih Kantona Sarajevo

Podržano od

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje
osoba sa invaliditetom Federacije Bosne i Hercegovine
